

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مرکز تحقیقات طب، قرآن و حدیث
دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز

دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز

منشور دگرهای اخلاق در پژوهش

مولفین:

دکتر مهدی مصری، متخصص پزشکی قانونی، فلوشیپ مسمومیت ها، استادیار دانشگاه

دکتر مرتضی ایزدی، متخصص عفونی استاد دانشگاه

دکتر سید علیرضا حسینی، پزشک و محقق

دکتر مریم واشقانی فراهانی، متخصص پزشکی قانونی، عضو هیئت علمی دانشگاه

با همکاری:

محمد صالح فلاح، کارشناس ارشد مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی - محقق

دکتر حسین چابکی، پزشک

دکتر سید حسن سعادت، دکترای روانشناسی و عضو هیئت علمی دانشگاه

تقدیر و تشکر: از استاد دکتر مصطفی قانعی و دکتر رحیم سروری

سرشناسه	مصری، مهدی، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	منشور کدهای اخلاق در پژوهش دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)/ مولفین مهدی مصری، دکتر مرتضی ایزدی، دکتر سید علیرضا حسینی، دکتر مریم واشقانی فراهانی
مشخصات نشر	تهران: انتشارات رسانه تخصصی، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۱۳۶ ص: مصور (رنگی)، جدول.
شابک	978-600-293-200-6
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۴۴.
موضوع	اخلاق پزشکی
موضوع	اخلاق زیست‌شناسی
موضوع	علوم -- جنبه‌های اخلاقی
موضوع	تحقیق -- جنبه‌های اخلاقی
موضوع	پزشکی -- تحقیق -- جنبه‌های اخلاقی
شناسه افزوده	حسینی، سیدعلیرضا
شناسه افزوده	فلاح، محمدصالح
شناسه افزوده	واشقانی فراهانی، مریم دکتر
شناسه افزوده	ایزدی، مرتضی
شناسه افزوده	دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)
رده بندی کنگره	۶۱۳.۱۱ / ۶۸۰.۲۴
رده بندی دیویی	۶۴۰.۲
شماره کتابشناسی ملی	۱۷۵۹۸۱

نشانی: تهران، میدان فردوسی (ضلع غربی) - خیابان پارس - کوچه جهانبگیر - ساختار پاس شرقی - طبقه سوم - واحد ۱۳

تلفن: ۶۶۷۳۷۱۳۳ - ۶۶۷۳۷۳۳۲ - ۶۶۷۳۷۳۰۸ - ۶۶۷۳۷۳۰۷۴ - ۶۶۷۳۷۳۰۶۲ - ۶۶۷۳۷۳۰۴۹۱ - ۶۶۷۳۷۳۰۳۰۰

سامانه پیامکی: ۶۶۷۳۷۳۳۲ - ۰۲۱ - ۳۰۰

پست الکترونیکی: Rasanetakhassosi@yahoo.com وبسایت: Rasanetakhassosi

منشور کدهای اخلاق در پژوهش

- مولفین: دکتر مهدی مصری، دکتر مرتضی ایزدی، دکتر سید علیرضا حسینی، دکتر مریم واشقانی فراهانی
- با همکاری: محمدصالح فلاح، دکتر حسین چابکی، دکتر سید حسن سعادت
- تحت نظر: دکتر مرتضی ایزدی
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۹۳-۲۰۰-۶
- نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۵
- شمارگان: ۵۰۰
- قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۷
بخش اول: کلیات.....	۹
فصل اول: مقایسه و تاریخچه.....	۱۰
فصل دوم: فضایل اخلاقی.....	۲۳
بخش دوم: کدهای اخلاق در پژوهش دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج).....	۲۷
فصل اول: مقدمه.....	۲۹
فصل دوم: اصل توجه به جبران حساب آزمودنی در کنار رضایت آگاهانه ی طرحهای پژوهشی و مطالعاتی.....	۳۵
فصل سوم: رعایت حقوق آزمودنی ها، رازداری، حفظ حریم، انکیت مادی و معنوی.....	۵۸
فصل چهارم: اصل احترام، رعایت انصاف و امانت و مسئولیت پذیری در پژوهشها.....	۶۹
فصل پنجم: طراحی نظام نوین پژوهش و فن آوری پس از دانشی و امکان سنجی طرح ها (بر اساس مدل سند اسلامی شدن دانشگاه ها).....	۷۳
فصل ششم: کدهای اخلاقی در مطالعات روانشناختی.....	۷۶
فصل هفتم: راهنمای اخلاقی در کار آزمایی بالینی.....	۷۹
فصل هشتم: کدهای اخلاقی مطالعه روی حیوانات آزمایشگاهی و علوم پایه.....	۹۰
فصل نهم: کاربردی بودن علوم نافع در سلامت بر اساس نیازهای مسلمین، منافع ملی و فراسازمانی.....	۹۳
فصل دهم: اصل مطالعات علوم انسانی مبتنی بر اصول اسلامی.....	۹۵
فصل یازدهم: اصل تسهیل موانع اجرایی طرحهای پژوهشی و مدیریت منابع مالی و تخصیص منابع با رویکرد اخلاق و فقه اسلامی.....	۱۰۵
فصل دوازدهم: اصل توجه به پژوهشهای حاکمیتی و ماموریتی.....	۱۰۹
فصل سیزدهم: اصل گسترش تعاملات پژوهشی و نشر علم.....	۱۱۰
فصل چهاردهم: اصل تعهد، مسئولیت پذیری و مدیریت تعارض منافع در پژوهش.....	۱۱۱

فصل پانزدهم: راهنمای اخلاقی انتشار آثار در پژوهش‌های علوم پزشکی.....	۱۱۲
فصل شانزدهم: پیشنهادات.....	۱۲۵
فصل هفدهم: پیوستها.....	۱۲۷
فهرست منابع و مآخذ.....	۱۳۵

www.ketab.ir

مقدمه

بحث اخلاق پزشکی از مقوله هایی است که در طول تاریخ بدان اشاره شده است و از زمان پزشکان با روفی همچون سقراط در یونان بدان پرداخته شده و قواعد اخلاقی ابتدایی نیز تدوین گردیده است.^۱ اخلاق زیستی با توجه به جایگاه خود به بحث پیرامون مبانی اخلاق برای رفع مشکلات فعلی و آتی در حوزه پزشکی و زیست شناسی می پردازد. لذا به منظور حفظ و ارتقا مراقبت از سلامت و سلاط و حقوق آنها و پاسداری از شرافت و کرامت انسانی، ضوابط و معیارهای اخلاقی برای حرفه پزشکی و به ویژه پژوهشهای پزشکی تدوین و تصویب شده اند. در جوامع مختلف، ساختارهای اجتماعی، مذهبی و همچنین نگرش افراد جامعه، برخوردهای مختلف با موضوعات حیطه اخلاق را به دنبال داشته است. اخلاق در کشور ما نیز سابقه دیرینه ای دارد بویژه در علم حکمت و پزشکی. محمدا و بزرگانی همچون بوعلی سینا، محمد بن زکریای رازی و مجوسی اهوازی بر تعامل و آموزش اخلاق حرفه ای دقت و تاکید فراوان داشته اند.^۲

اخلاق در پژوهش، به عنوان یکی از اصلی ترین موضوعات اخلاق زیستی نوین، در عرصه های مختلف علم و فناوری مورد توجه اندیشمندان و اخلاقیون جهان قرار دارد. کمیته های اخلاق در پژوهش برای اجرای بهینه ی مبانی و اصول اخلاقی در حوزه ی

^۱ حاجتی حسین، حاجتی مریم، رضازاده آذری منصور. سری در مبانی اخلاق در پژوهش و اخلاق پزشکی در سیره نیاکان (مقاله باز آموزی). طب و تزکیه بهار و تابستان ۱۳۸۷؛ ۱۶(۲-۱) (مسلل ۶۹-۶۸): ۸۲-۹۵

^۲ حاجی فرجی مجید. اخلاق در پژوهش های زیست پزشکی بر روی آزمودنی های انسانی. اخلاق در علوم و فناوری بهار و تابستان

پژوهش، طراحی و تشکیل شده‌اند. خوشبختانه، در بسیاری از کشورهای جهان، این کمیته‌ها از جایگاه مناسبی برخوردار بوده، و در این راستا، رسالت و اهداف و وظایف آنها در راهنماهای متعددی در سطح بین‌المللی و ملی تبیین گردیده است. در کشور ما نیز راهنماهای اخلاقی برای پژوهش در حوزه‌ی پزشکی و آیین‌نامه‌ی اجرایی کمیته‌های اخلاق در پژوهش تدوین شده است. به نظر میرسد که مجموعه‌های حاضر پاسخگوی همه نیازهای پژوهشگران بود و بنابراین ضرورت بازنگری و تکمیل آنها حس می‌گردد.

www.ketab.ir